AMAÇ: Oral kavitenin bütünlüğünü korumak ve devamını sağlamak için standart bir yöntem belirlemektir.

KAPSAM: Bu protokol; ağız bakımı gerektiren durumları ve oral kavitenin düzeylerine göre tanılanması ile düzeylere yönelik bakımı kapsar.

SORUMLULAR: Bu protokolün uygulanmasından hekimler ve hemşireler sorumludur.

TANIMLAR

- **Mukozit**: Ağız mukoz membran bütünlüğünde bozulma (eritem, ödem, kanama, ülserasyon, psödomembran oluşumu ile karakterize durum).
- **Halitozis:** Ağız kokusu
- **Stomatitis:** Ağız mukozası iltihabı
- **Gingivitis:** Diş eti iltihabı
- **Glossitis:** Dil iltihabı

UYARILAR ve ÖNERİLER:

Tanılama Sıklığı: 12 saatte bir, 8 saatte bir, 2-4 saatte bir, 1-2 saatte bir.

Ağız bakımı gerektiren durumlar;

- Koma ve şoktaki hastalar,
- Diyabetik ve üremikler,
- Oksijen inhalasyonu,
- NG Tüp takılı hastalar
- Dehidratasyon,
- Yüksek ateş,
- Protein, vitamin ve kalori eksikliği,
- Ağızdan beslenememe,
- İlaç kullanımına (Psikotrop, antibiyotik, antikolinerjik, demir vs) bağlı ağız kuruluğu, lezyon, dişlerde sararma,
- Kemoterapi,
- Radyoterapi,
- Erken post-op dönemdeki hasta,
- Sigara ve alkol kullanımı,
- Kötü oral hijyen,
- Risk faktörleri taşıyan hastalara, özel ağız bakımı verilir.
- Ağızda oluşan plaklar uzaklaştırılmalıdır. Bu işlem esnasında hastanın tanısı, trombositopenisi varsa antikoagülan alımı göz önünde bulundurulmalıdır.
- Trombositopeni ve kanama eğilimi olan hastalarda diş ipi kullanılmaz.
- Fırçalama için yumuşak, naylon kıllı bir diş fırçası kullanılır.
- Protezi olan hastada ağız bakımı vermeden önce, protezi çıkarılır.
- Bakımının tüm aşamalarında hasta bilgilendirilerek bakıma katılımı sağlanır.
- Steroid içeren inhaler tedavi sonrası grade'ine bakmaksızın uygun sıklıkla ağız bakımı yapılmalıdır.
- Bağışıklık sistemi baskılanmış hastalar için kullanılacak solüsyon, solüsyonun koyulacağı kap ve gazlı bez steril olmalıdır.

Mukozit Sınıflandırma Skalası (WHO)

- **Grade 0:** Normal,
- **Grade 1:** Ağrısız ülserler ya da hafif acıma hissi ile beraber eritem bulunmaktadır.
- **Grade 2:** Ağrılı eritem, ödem ya da ülserler, ancak katı gıdalar yenebilmektedir.
- **Grade 3:** Ağrılı eritem, ödem ya da ülserler ve yalnızca sıvı gıdalar alınabilmektedir.
- **Grade 4:** Parenteral ya da enteral beslenme desteği gerekmektedir.

GRADE DERECESİ	TANILAMA SIKLIĞI	BAKIM PLANI
GRADE 0	24 saatte	8 saatte bir
GRADE 1	12 saatte	6 saatte bir

Ağız İçinin Değerlendirilmesi

Dudaklar; Pürüzsüz, pembe, nemli

Dil; Pembe nemli, papillalar mevcut, rahat hareket edebilir

Tükürük; Akışkan, şeffaf

GRADE 2	8 saatte	4 saatte bir
GRADE 3	2-4 saatte	2 saatte bir
GRADE 4	1-2 saatte	Saat başı 1.

Mukoza; Pembe ve nemli

Diş etleri; Pembe ve sağlam

Dişler; Parlak ve temiz

ARAÇ VE GEREÇLER:

- Nemlendirici krem, pomad veya vazelin,
- Kapalı bir kap içinde kare gazlar ve/veya gaz tamponlar
- Abeslang
- Antiseptik solüsyon veya gargara (varsa ağız bakım seti)
- Böbrek küvet
- Atık torbası veya kutusu
- Işık kaynağı
- Non-steril eldiven
- Havlu

2. **İŞLEM BASAMAKLARI:**

- İşlem öncesi hasta ve hasta yakınlarına uygulama hakkında bilgi verilir. Soruları varsa yanıtlanır.
- Eller **“El Hijyeni Talimatı’**na uygun yıkanır.
- Eldivenler giyilir.
- Perde ya da paravan çekilir.
- Hastaya uygun pozisyon verilir (Hasta bilinçli ise fowler pozisyon, bilinçli değilse başının altında tek yastık bırakarak başını yana çevirin).
- Protezleri varsa çıkarılır.
- Çenesinin altına havlu ve böbrek küvet yerleştirilir.
- Hastanın ağız içi iyi görülebilecek şekilde aydınlatılır.
- Kavite düzeyi belirlenir. Grade düzeyine uygun bakım planlanır.
- Gazlı bezin ipleri içeride kalacak şekilde abeslang üzerine sarılır.
- Gazlı bez, bakım için hazırladığınız solüsyon ile ıslatılır.
- Dikkatli bir şekilde dişler, yanak içleri, dil, dilaltı, diş etleri ve diğer yumuşak dokuların hepsi silinir.
- Gazlı bez kirlendikçe yeni spanç ile silme işlemi tekrarlatılır.
- Kalan solüsyon ile eğer hasta bilinçli ise ağzı çalkalatılır.
- Dudaklara nemlendirici bir krem, pomad veya vazelin sürülür.
- Atıklar **“Tıbbi Atık Yönetimi Talimatı”**na uygun şekilde atılır.
- Eller **“El Hijyeni Talimatı”**na uygun yıkanır.
- Yapılan işlem **“Hemşire Gözlem Formu”**na kaydedilir.

İlgili Dokümanlar:

- Tıbbi Atık Yönetimi Talimatı
- El Hijyeni Talimatı
- Hemşire Gözlem Formu